

## Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Jakimi intencjami kierowały się siostry – bohaterki dramatu

J. Słowackiego pt. „Balladyna”?

**Autor:** Jolanta Banasiewicz

**Przedmiot, klasa:** język polski, szkoła podstawowa kl. 7, 8

**Cel główny:** interpretacja fragmentu tekstu literackiego w odwołaniu do wartości uniwersalnych

### Cele operacyjne

Uczeń:

- porządkuje i stosuje w praktyce zdobytą wiedzę z zakresu kształcenia literackiego;
- bogaci słownictwo;
- wykorzystuje w praktyce tekst dramatu i twórczo pracuje z lekturą;
- efektywnie współpracuje w parze/grupie.

**Metody i formy:** metoda podająca (wykład informacyjny, objaśnienie), metoda zajęć praktycznych, drama, „fuzja horyzontów” (odczytanie lektur dobrze znanych w nowej odstonie), praca zbiorowa jednolita, praca indywidualna, praca w parach, praca w grupie

**Środki dydaktyczne, pomoce:** arkusz do podtekstowania, tekst ballady W. Młynarskiego pt. „Ballada o malinach”, tablica multimedialna, tabliczki (zalamowane kartki A4), patyczki ok, kostki metodyczne SUS (niebieska i czerwona) - <https://sus.ceo.org.pl/calosciowy-rozwoj-szkoly/o-programie/aktualnosci/nowa-pomoc-dla-nauczycieli-kostki>

**Czas trwania zajęć:** 90 min.

### Tok zajęć:

1. Zapoznanie uczniów z celem lekcji.  
Podanie tematu lekcji i zapisanie go na tablicy.  
Zapoznanie uczniów z kryteriami sukcesu i omówienie ich.

*Kryteria sukcesu:*

- *potrafię wyjaśnić, jakimi intencjami kierowały się bohaterki dramatu*
- *potrafię wczuć się w rolę postaci*
- *efektywnie współpracuję w parze, grupie*



## 2. Wprowadzenie.

Nauczyciel prosi jednego z uczniów o rzut niebieską kostką SUS i głośne odczytanie pytania. Uczniowie w parach zastanawiają się nad odpowiedzią na wylosowane pytanie. Wybrana przez prowadzącego para udziela odpowiedzi.

Niebieska kostka – DOBRY POCZĄTEK

*Pytania na ściankach kostki:*

1. Co cię zainteresowało w tym temacie?
2. Jak wytłumaczysz innemu uczniowi, dlaczego ten temat jest ważny?
3. O czym, twoim zdaniem, będzie ta lekcja?
4. Jakie masz pytania związane z tym tematem?
5. Co już wiesz na ten temat?
6. Logo Szkoły Uczącej Się

## 3. Sprawdzenie rozumienia znaczenia pojęcia „intencja” podanego w temacie lekcji. Praca z wykorzystaniem tabliczek.

Uczniowie zapisują na tabliczkach wyrazy bliskoznaczne do słowa „intencja”. Na znak nauczyciela podnoszą tabliczki do góry w celu sprawdzenia poprawności wykonania zadania.

Wyjaśnienie przez nauczyciela definicji słowa „intencja”. Zapisanie synonimów do zeszytu.

**Intencja** – akt woli zamierzającej spełnić jakiś czyn, osiągnąć jakiś cel. W religii katolickiej prośba skierowana do Boga, zwłaszcza w czyjejs sprawie.

**Intencja** – zamysł, świadome zamierzenie, zamiar, cel, motyw działania, plan działania, chęć, pragnienie, żądza, sugestia

### Zapowiedź zadania

*Temat lekcji jest związany z tragicznym wydarzeniem – zabójstwem Aliny. Motyw z Aktu II, sceny 1, gdzie siostry wybierają się do lasu w poszukiwaniu malin i jedna z nich ginie, jest bardzo rozpoznawalny i przeszedł do klasyki dramatu. Mimo upływu czasu dramat Juliusza Słowackiego jest aktualny. Współczesny polski poeta, satyryk Wojciech Młynarski wykorzystał treść „Balladyny” w swojej piosence, nieco ją zmieniając. Pozwolił nam na nowo odkryć lekturę.*

## 4. Praca samodzielna z tekstem.

Nauczyciel rozdaje uczniom kserokopię tekstu „Ballady o malinach” W. Młynarskiego i odtwarza piosenkę w wykonaniu artysty.



Prosi uczniów o wyszukanie i podkreślenie w tekście różnic pomiędzy „Balladyną” J. Słowackiego, a „Balladą o malinach” W. Młynarskiego.

Kolejnym zadaniem jest zakolorowanie fragmentu, który stanowi podsumowanie, przesłanie tekstu.

Wojciech Młynarski

***Ballada o malinach***

**Biały bór, białe sioło**

**I gryka jak śnieg, biały śnieg,**

**Czarny bór szumi wkoło**

**Jak szumiął przez wiek, jak przez wiek.**

**Dwie dziewczyny, gołąbki dwie**

**na maliny wybrały się, wybrały się.**

**Każda z nich piękna, młoda,**

**We dworze zaś pan, możny pan**

**z hojną czeka nagrodą**

**dla tej, co mu da pełen dzban.**

**Rwą dziewczyny, z zapałem rwą,**

**a maliny czerwone są, czerwone są.**

**Baj, baj się, baj, ballado ma,**

**no, która z nich dzban pierwsza da, dzban da?**

**Pierwsza zbiera uczciwie,**

**dzban pełny ma już, pełny już,**

**druga zła - patrzy chciwie**

**i chwyta za nóż, ostry nóż.**

**Nóż do góry podnosi, a**

**tamta na to wyciąga dwa, wyciąga dwa.**

**Baj, baj ....**

**Panna zła już ze dwora**

**uciekła hen, gdzie Rzym, gdzie Krym,**

**w borze zaś szumi morał,**

**Że kto człekiem złym, człekiem złym,**

**nóż mu jeden wystarczy, a**

**uczciwemu potrzebne dwa, potrzebne dwa...**



Nauczyciel za pomocą patyczków losuje uczniów do odpowiedzi.

Wspólne wyjaśnienie głównej myśli, przestania ballady.

*Kto ma złe intencje, nieczne zamiary to z pewnością jedno narzędzie mu wystarczy do popełnienia zbrodni. Jego siła woli stanowi także potężny impuls do działania. Uczciwemu i dobremu człowiekowi będzie trudniej dopuścić się takiego czynu, nawet mając wiele narzędzi do dokonania zbrodni.*

Uczniowie wklejają tekst do zeszytu.

5. Praca w grupach.

Nauczyciel dzieli klasę na grupy 4-osobowe i rozdaje każdemu uczniowi arkusz do podtekstowania (**załącznik**).

Następnie wprowadza uczniów do zadania:

Zabójstwo siostry było pierwszą zbrodnią, której dokonała Balladyna. Miała ona motyw: pragnęła wyjść za mąż za bogatego i szlacheckiego Kirkora.

O czym myślała idąc do lasu z pustym dzbanem?

Jakie miała intencje, zamiary? Czy zbrodnia była zaplanowana?

Zadaniem uczniów jest zapisanie na karcie, obok wypowiedzi Aliny i Balladyny, prawdopodobnych myśli i intencji rozmówczyń (*można zastosować stylizację języka*).

*W celu właściwego zrozumienia zadania, można pokazać krótką dramę, np. spotkanie dwóch koleżanek. Jedna z nich podziwia sukienkę swojej rozmówczynie, obsypuje ją komplementami, lecz jej intencje są zupełnie inne, co usłyszymy w monologu wewnętrznym.*

*Z pewnością obejrzana przez uczniów scenka ułatwi pracę w grupie z przygotowanym przez nauczyciela arkuszem.*

6. Lekcja druga - PREZENTACJE GRUP.

Każda z grup w kolejności losowej prezentuje na środku klasy scenkę dramową - rozmowę Aliny z Balladyną wraz z monologiem wewnętrznym bohaterki.

7. Podsumowanie zajęć przez nauczyciela.

8. Sprawdzenie przez prowadzącego realizacji zakładanych celów lekcji w odniesieniu do kryteriów sukcesu.

Nauczyciel prosi jedną osobę o rzut czerwoną kostką SUS i głośne odczytanie pytania. Uczniowie w parach zastanawiają się nad odpowiedzią na wylosowane pytanie. Wybrani przez prowadzącego uczniowie udzielają odpowiedzi.

Czerwona kostka - PODSUMOWANIE

*Pytania na ściankach kostki:*

1. *Czego jeszcze chcesz się dowiedzieć na ten temat?*
2. *Jak, twoim zdaniem, najlepiej nauczyć kogoś tego tematu?*
3. *Co z tego tematu jest dla Ciebie ważne ?*
4. *Jak zastosujesz ten temat w życiu?*
5. *Co z tego tematu powinniśmy zapamiętać?*
6. *Logo Szkoły Uczącej Się*

Ocena pracy uczniów.

Ocena koleżeńska i samoocena uczniów (światła).

9. Podanie pracy domowej.

Podaj argumenty i przykłady do tezy: Balladyna kierowała się w życiu złymi intencjami.

**Bibliografia:**

Młynarski W., *Ballada o malinach*, 1971

*Słownik języka polskiego*, PWN

**Propozycja ewaluacji:**

*Do ewaluacji można wykorzystać dwie metodyczne kostki SUS, dzięki którym nauczyciel w atrakcyjny dla uczniów sposób rozpocznie i podsumuje lekcję. Poza tym pomogą one w refleksji nad tym, czego uczniowie się nauczą i nauczyli po lekcji, zmuszą do głębszego zastanowienia się nad odpowiedzią na pytanie zapisane na kostce.*

**Uwagi do sposobu realizacji:**

*Pomysł pracy z arkuszem do podtekstowania zaczerpnięty został z programu „Kreator”. Dzięki pracy z kartą uczniowie mają szansę odkryć lekturę na nowo, twórczo „pobawić się” tekstem J. Słowackiego.*

*Ważne jest, żeby na prezentację poświęcić jedną godzinę lekcyjną. Damy wówczas każdemu uczniowi możliwość wystąpienia przed klasą. Należy przy tym głośno podkreślić, że nie ma tu roli lepszej czy gorszej, każdy prezentujący ma jednakowo ważne zadanie, nikt nie zostanie pominięty. Prezentacja w tym wypadku nie dotyczy tylko sprawozdawców. Taka nauka poprzez działanie na pewno zostanie uczestnikom lekcji na długo w pamięci.*

Arkusz do podtekstowania można również wykorzystać przy innych tekstach przeznaczonych do wystawienia na scenie, np. „Zemście” A. Fredry, która jest obecnie w kanonie lektur obowiązkowych w szkole podstawowej.

**Załącznik:**

| <b>Juliusz Słowacki „Balladyna”</b>  | <b>Myśli, uczucia bohaterów (mowa wewnętrzna)</b>                           |
|--|---|
| <b>Alina:</b><br>Cóż, siostrzyczko?  | <i>np. Co jej się stało? Dlaczego patrzy w dal? Jest jakaś nieobecna...</i> |
| <b>Balladyna:</b><br>Co?...  | <i>np. Co ona chce?! Zamyśliłam się ...Jak napętnić dzban...</i>            |
| <b>Alina:</b><br>Czy masz pełny dzbanek?   |   |
| <b>Balladyna:</b><br>Nie...  |   |
| <b>Alina:</b><br>Bładyno, cóż to robiłaś?  |   |
| <b>Balladyna:</b><br>Nic...  |   |
| <b>Alina:</b><br>To źle, różyczko...<br>Ja mam dzban pełny, mniej jedną malinę.  |   |
| <b>Balladyna:</b><br>Weź tę malinę z mego dzbanka.   |   |
| <b>Alina:</b><br>Miła!...<br>Siostrzyczko moja, powiedz, gdzieżeś była?<br>Wyszłyśmy razem, miałaś dosyć czasu;<br>Wszak ja ci, siostrzo, nie ukradłam lasu. |   |



**ODN**

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli  
w Poznaniu

|  |  |
|--|--|
| <p>Dlaczegoż teraz z taką białą twarzą<br/>I z przyciętymi ustami?...</p>  |  |
| <p><b>Balladyna:</b><br/>Wyłażą<br/>Z twego dzbanka maliny jak węże,<br/>Aby mię kąsać żądłami wymówek.<br/>Idź i bądź panią! siostra się zaprzęże<br/>Jak wół do pługa, będzie tłoczyć olej<br/>Z kołących siemion i z brzydkich makówek.</p> |  |